

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Жук О.І., здобувач

*Технологічний інститут Східноукраїнського університету
імені В. Даля (м. Сєвєродонецьк, Україна)*

Хімічна промисловість є одним з найважливіших сегментів економіки країни. Технології виробництва хімічних продуктів специфічні і мають ряд техніко-економічних особливостей у порівнянні з технологіями інших галузей.

Сучасна техніко-технологічна база хімічного комплексу України була сформована у 70-80 роки минулого сторіччя. Переважна більшість основних фондів відпрацювала свій ресурс та не відповідає поточним вимогам як по витратам на сировину і енергоємності, так і за критерієм екологічної безпеки виробництва. Це спричиняє додаткові втрати підприємств та відбивається на якості продукції. Тому перед більшістю хімічних підприємств гостро постає питання інноваційного оновлення основних засобів.

Необхідно відмітити, що виробництво хімічної продукції дуже тісно пов'язане з екологічними проблемами. Багато питань, що стосуються забезпечення сировиною та іншими ресурсами, і охоплюють утилізацію побічних результатів діяльності (стоки, відходи, викиди диму, газу, пари), впливають на умови праці персоналу підприємств. У більш широкому сенсі треба говорити про вплив на безпеку і якість життя мешканців прилеглих територій.

Мета роботи полягає у виявленні напрямків інноваційних впроваджень в контексті підвищення екологічної безпеки хімічних підприємств.

Аналіз даних Держкомстату України свідчить, що на підприємствах хімічної галузі спостерігається стабільний розвиток інноваційної діяльності у рамках обмежених фінансових ресурсів за винятком кризового періоду. З іншого боку, саме у цей кризовий період відбулося значне покращення ключових екологічних показників. Але цей позитивний результат був спричинений значним спадом виробництва, а не активною екологічно спрямованою інноваційною діяльністю. Така ситуація ще раз підтверджує стереотипну думку, що цілі виробництва та екологічної безпеки є взаємно протилежними.

Тому для стабільного розвитку хімічних підприємств у посткризовий період необхідний комплексний підхід, який пов'язаний з впровадженням принципово нового обладнання з обов'язковою екологічною спрямованістю. На даний час можна констатувати, що підприємства активно займаються інноваційною діяльністю, в тому числі витрачають кошти на придбання основних фондів. Так, за результатами раніше проведених досліджень

інноваційної діяльності основних виробників хімічної продукції, на ці цілі в середньому було витрачено 42 % від загального обсягу інноваційних коштів.

Слід зауважити, що часто підприємства встановлюють принципово нове обладнання з врахуванням сучасних екологічних вимог. Наприклад, у ПАТ "ДніпроАзот" введено в експлуатацію першу та другу черги станції розподілу повітря, у ПрАТ "Северодонецьке об'єднання АЗОТ" вдосконалено схему виробництва калієвої й натрієвої селітри, введено в експлуатацію установку по реагентній обробці води в цеху з виробництва аміаку тощо.

Таким чином, у перспективі вектор інноваційного розвитку підприємств галузі має бути спрямований на технічне переоснащення і реконструкцію діючих виробництв з впровадженням ресурсозберігаючих, мало- і безвідходних технологій. Такий підхід сприятиме зменшенню витрат, що пов'язані з виробництвом, та збереженню довкілля.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 94-95.